

**ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я**

**ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ДОСЛІДЖЕННЯ «ОЦІНКА
СТАВЛЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ
УСТАНОВ ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я ДО
ВПРОВАДЖЕННЯ
ПРИНЦИПІВ ДРУЖНЬОГО ДО
ДИТИНИ РОБОЧОГО
СЕРЕДОВИЩА ТА ПІЛОТНЕ
ТЕСТУВАННЯ АНКЕТНОГО
ІНСТРУМЕНТУ**

Київ 2025

Цей звіт підготовлено за результатами дослідження, спрямованого на оцінку ставлення працівників установ громадського здоров'я до впровадження принципів дружнього до дитини робочого середовища, а також пілотну перевірку розробленого анкетного інструменту для самооцінки робочих місць.

Матеріал містить оцінку соціально-демографічних характеристик респондентів, їхнього ставлення до ініціатив дружнього до дитини середовища, очікуваних переваг та потенційних бар'єрів, а також пропозицій щодо практичної реалізації таких підходів. Крім того, представлено результати пілотного тестування анкети, що свідчать про її зрозумілість і прийнятність для респондентів.

Звіт може бути корисним для керівників та фахівців закладів охорони здоров'я, науковців і організацій громадського здоров'я, а також для роботодавців різних сфер для планування заходів, спрямованих на створення сприятливого робочого середовища, підвищення добробуту персоналу.

АВТОРКИ

Юлія Котикович, Катерина Марушко, Наталя Усенко.

РЕКОМЕНДОВАНЕ ЦИТУВАННЯ

Котикович Ю., Марушко К., Усенко Н. (2025). Звіт за результатами дослідження «Оцінка ставлення працівників установ громадського здоров'я до впровадження принципів дружнього до дитини робочого середовища та пілотне тестування анкетного інструменту».

Матеріал підготовлено Державною установою «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» за сприяння обласних Центрів контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України.

ВІДМОВА ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ:

Результати та висновки, викладені в цьому звіті, належать авторам і не обов'язково відображають офіційну позицію проекту "Профілактика раку та інших НІЗ – вплив на детермінанти здоров'я"

ПЕРЕДРУК

В рамках дотримання Закону України № 2811-IX від 15.04.2023 «Про авторське право і суміжні права» використання, передрук та цитування

матеріалів Державної установи «Центр громадського здоров'я МОЗ України» розміщених на сайті установи або наданих за запитом, можливе лише за умови посилання на першоджерело із зазначенням назви Державної установи «Центр громадського здоров'я МОЗ України» та:

- надання електронного посилання на веб-сторінку з використаною інформацією (за наявності)
- посилання на публікацію Центру (протокол, дослідження, звіт, стаття), яка є джерелом інформації.

ПЕРЕПУБЛІКУВАННЯ

Перепублікування або інший спосіб оприлюднення цього тексту, зображень з нього та/або даних, повністю або частково, під іменем особи, яка не є автором, порушує авторські права та є плагіатом, за що передбачено три види відповідальності: цивільна (відшкодування збитків та/або моральної шкоди; стягнення доходу), адміністративна (виплата штрафу) і кримінальна (позбавлення волі на строк до 2–5 років).

ДО ПЛАГІАТУ НАЛЕЖИТЬ:

1. використання тексту чи графічних даних іншого автора без змін, без цитування та привласнення роботи (copy & paste plagiarism),
2. поєднання різних фрагментів текстів або речень для формування нового тексту без цитування, таким чином подаючи його як власні думки (shake & paste plagiarism),
3. подання ідей іншого автора своїми словами, без посилання на джерело (idea plagiarism), а також
4. переклад оригінального тексту з іншої мови без посилання на джерело (translation plagiarism)

JA PreventNCD
Joint Action Prevent Non-Communicable Diseases

Це дослідження було проведено в рамках проекту "Профілактика раку та інших НІЗ – вплив на детермінанти здоров'я" за фінансової підтримки Європейської Виконавчої Агенції з охорони здоров'я і цифрових технологій (HADEA).

Обґрунтування

Дружнє до дитини середовище розглядається як комплексний підхід до створення безпечних, підтримуючих та сприятливих умов для розвитку дітей і благополуччя сімей (UNICEF, 2018; WHO, 2019). Цей підхід передбачає інтеграцію фізичних, соціальних та організаційних елементів, які сприяють гармонійному розвитку дитини та психологічному комфорту батьків. У контексті робочих місць концепція дружнього до дитини середовища включає практики, що дозволяють працівникам поєднувати професійні обов'язки з батьківством без шкоди для якості роботи та психоемоційного стану (Kossek et al., 2011; Allen et al., 2014).

Дослідження показують, що впровадження сімейно-орієнтованих політик на робочому місці асоціюється зі зниженням рівня стресу, підвищенням задоволеності роботою та організаційної прихильності, а також зменшенням професійного вигорання (Hammer et al., 2013; Beauregard & Henry, 2009). Крім того, такі підходи можуть позитивно впливати на продуктивність, утримання персоналу та формування позитивного іміджу організації (Thompson et al., 2005).

У системі громадського здоров'я особливо актуальною є тема дружнього до дитини середовища, оскільки значну частку персоналу становлять жінки репродуктивного віку, які поєднують роботу з доглядом за дітьми (Rauhaus et al., 2020). Водночас в Україні досі бракує стандартизованих інструментів для оцінки готовності закладів громадського здоров'я до впровадження таких підходів, що обмежує можливість системного планування та моніторингу впливу сімейно-орієнтованих практик на робоче середовище та якість надання послуг (Matsui et al., 2017).

Таким чином, оцінка ставлення працівників та пілотне тестування анкетного інструменту є важливими етапами у розробці комплексної системи самооцінки робочих місць на відповідність принципам дружнього до дитини середовища. Це дозволяє не лише дослідити готовність установ, а й підготувати практичні рекомендації для підвищення добробуту персоналу та ефективності організаційних процесів.

Мета дослідження

Метою дослідження було:

1. оцінити ставлення працівників установ громадського здоров'я до впровадження принципів дружнього до дитини робочого середовища;
2. здійснити пілотну оцінку прийнятності, зрозумілості та практичної доцільності анкетного інструменту для подальшого використання в системі самооцінки робочих місць.

Матеріали та методи

Дослідження мало поперечний дизайн та проводилося шляхом анонімного анкетування. Участь у ньому взяли працівники обласних Центрів контролю та профілактики хвороб (ЦКПХ) та Центру громадського здоров'я (ЦГЗ).

Анкета включала блоки запитань щодо:

- соціально-демографічних характеристик респондентів;
- ставлення до впровадження принципів дружнього до дитини середовища;
- очікуваного впливу таких ініціатив на якість роботи;
- потенційних переваг і бар'єрів;
- пропозицій щодо практичної реалізації.

Окрім збору даних, анкетування використовувалося як пілотне тестування інструменту з метою оцінки його прийнятності та можливості подальшого застосування.

Результати

Результати опитування працівників ОЦКПХ

В опитуванні взяли участь 1588 респондентів, серед яких 91% становили жінки та 9% — чоловіки. Середній вік учасників склав 49,7 року.

Понад половина респондентів (53,6%) зазначили, що впровадження принципів дружнього до дитини середовища позитивно вплине на якість їхньої роботи. Ще 22,1% не очікували суттєвого впливу, а така ж частка повідомила про складність у формуванні оцінки. Лише 2,2% респондентів розцінили такі ініціативи як потенційно негативні.

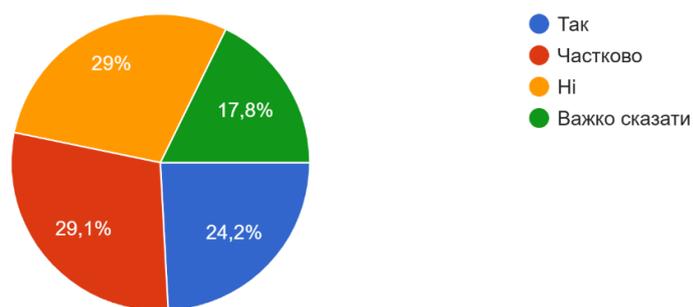
Аналіз вікових характеристик засвідчив, що більш позитивне ставлення притаманне респондентам віком до 50 років, тоді як серед тих, хто висловлює сумніви або не підтримує зміни, середній вік становив близько 51 року.

Серед очікуваних переваг найчастіше згадували зниження рівня стресу серед працівників-батьків, підвищення лояльності до установи, покращення морально-психологічного клімату та формування позитивного іміджу організації. До потенційних бар'єрів респонденти віднесли брак інфраструктури, обмеженість простору, ризику зниження продуктивності та відсутність досвіду впровадження подібних практик.

Таблиця 1. Оцінка робочого місця працівниками ОЦКПХ на відповідність статусу «дружнього до дитини»

На Вашу думку, чи відповідає Ваш заклад концепції "дружнє до дитини середовище"?

1 581 ответ

Результати опитування працівників ЦГЗ

У дослідженні взяли участь 52 працівники ЦГЗ. Жінки становили 85% респондентів, чоловіки — 6%, двоє учасників обрали варіант «волю не відповідати». Середній вік респондентів склав 38,4 року.

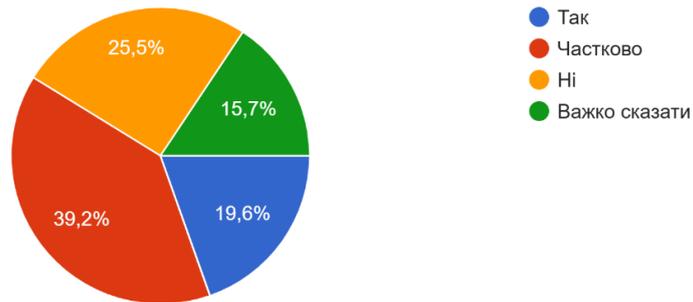
Результати засвідчили помірно позитивне ставлення до впровадження дружнього до дитини підходу. Найбільш схвальне ставлення спостерігалось серед працівників віком до 40 років. Особи, які висловлювали сумніви або негативне ставлення, були в середньому старшими (40–42 роки).

У відкритих відповідях респонденти відзначали потенційні переваги у вигляді зменшення стресу, підвищення лояльності до роботодавця та покращення атмосфери в колективі. Серед

бар'єрів найчастіше згадували обмеженість простору, фінансові чинники та ризики зниження ефективності роботи.

Таблиця 2. Оцінка робочого місця працівниками ЦГЗ на відповідність статусу «дружнього до дитини»

На Вашу думку, чи відповідає наш заклад концепції "дружнє до дитини середовище"?
51 ответ

Обговорення

Отримані результати свідчать про загальну готовність працівників установ громадського здоров'я до впровадження принципів дружнього до дитини робочого середовища. Виявлені вікові відмінності узгоджуються з даними міжнародних досліджень, які демонструють вищу відкритість до організаційних інновацій серед молодших вікових груп.

Важливим результатом дослідження є також пілотна оцінка анкетного інструменту. Високий рівень участі, значна кількість розгорнутих відповідей та активне формулювання пропозицій свідчать про належну прийнятність та зрозумілість анкети. Це дозволяє розглядати її як перспективну основу для подальшої розробки інструментів самооцінки робочих місць.

Разом з тим дослідження має обмеження, зокрема відсутність психометричної валідації анкети, що потребує подальших досліджень.

Висновки

Проведене дослідження засвідчило важливість оцінки готовності установ громадського здоров'я до впровадження принципів дружнього до дитини робочого середовища та перевірки інструментів для самооцінки таких практик. На основі отриманих даних можна сформулювати наступні ключові висновки:

Позитивне ставлення персоналу: Працівники установ громадського здоров'я загалом демонструють позитивне сприйняття ідеї впровадження дружнього до дитини робочого середовища. Це свідчить про наявність базової готовності до змін та потенціалу для реалізації сімейно-орієнтованих практик.

Вікові відмінності: Молодші вікові групи проявляють вищий рівень підтримки таких ініціатив, тоді як серед старших респондентів частіше спостерігаються сумніви або обережне ставлення. Це вказує на необхідність диференційованого підходу до комунікації та залучення персоналу під час впровадження змін.

Бар'єри впровадження: Виявлені перешкоди мають переважно організаційний та інфраструктурний характер, включаючи обмеженість простору, брак ресурсів та відсутність досвіду реалізації подібних практик. Усунення цих бар'єрів потребує комплексного підходу на рівні управління установами.

Прийнятність інструменту: Анкетний інструмент продемонстрував належний рівень зрозумілості та прийнятності для респондентів. Він може слугувати базою для подальшої розробки системи самооцінки робочих місць щодо відповідності принципам дружнього до дитини середовища, а також для моніторингу ефективності впровадження таких ініціатив.

Напрями подальших досліджень: Для підвищення наукової обґрунтованості та практичної цінності інструменту необхідно провести психометричну валідацію анкети, оцінити її надійність та точність, а також розширити сферу застосування на інші установи та регіони.

Резюме: Отримані результати підкреслюють актуальність впровадження дружнього до дитини середовища в закладах громадського здоров'я. Вони демонструють наявний позитивний настрій серед персоналу, визначають ключові бар'єри та показують, що розроблений інструмент може бути ефективно використаний для планування та оцінки практик сімейно-орієнтованого підходу. Системна реалізація таких ініціатив здатна підвищити добробут персоналу, покращити робочу атмосферу та сприяти сталому розвитку установ та організацій.

